

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. כך סימני עוברי דגים.....1
- ב. ואלו הן סימני ביצים כל שכודרת ועגולגולת ראשה אחד כד וראשה אחד חד ... חלבון מבחוץ וחלמון מבפנים טהורה ... חלבון וחלמון מעורבין זה בזה בידוע שהיא ביצת השרץ.....3
- ג. אין מוכרין ביצת טרפה לעובד כוכבים אלא א"כ טרופה בקערה לפיכך אין לוקחין מהם ביצים טרופות בקערה.....5
- ד. שאם ריקמה ואכלה לוקה עליה משום שרץ השורץ על הארץ.....6
- ה. לרבות אפרוחים שלא נפתחו עיניהם מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא.....6
- ו. גיעולי ביצים מותרות.....7
- ז. ביצים מוזרות נפש יפה תאכל.....9
- ח. נמצא עליה קורט דם זורק את הדם ואוכל את השאר ... והוא שנמצא על קשר ... שנמצא על חלבון שלה אבל נמצא על חלמון שלה אפי' ביצה אסורה מאי טעמא דשדא תכלא בכולה.....10
- ט. מניין לביצת טמאה שהיא אסורה מן התורה שנאמר ואת בת היענה וכי בת יש לה ליענה אלא איזו זו ביצה טמאה.....12

דף סד.

א. כך סימני עוברי דגים

כבר התבאר במסכת ע"ז דף מ. שעוברי דגים¹ שהם ביציהם יש בהן סימנים שניכרים בהן אם טהורים הם. ומהו סימניהם, שני ראשיהם כדין או שניהם חדין טמאים ודאי. ראשן אחד כד ועגול וראשן השני חד ועגול כמו ביצה הטהורה הוא סימן טהרה.

¹ שו"ע ונו"כ שם ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבל מכל מקום אינו סימן מובהק לסמוך עליו בלבד, אלא אם יש להם סימן טהרה והמוכר הוא מומחה ובקי ואומר שמדג טהור הם סומכין על דבריו, ואם אינו מומחה אין סומכין על דבריו דשמוא טועה הוא, אלא אם כן שהחזק בכשרות מאד שבודאי דקדק הרבה כשלקחן, או שאומר מדג פלוני הם ואנו מכירין שהוא טהור, או שאומר אני הוצאתים מדג טהור ומלחתים, או שאומר אלו דגים ואלו קרביהן.

ואם נימוחו שאין יכולין להכיר בהם סימן טהרה, אפילו מומחה אינו נאמן סתם אלא אם כן אומר אני הוצאתים ומלחתים מדג טהור.

אבל אם אין להם סימן טהרה אלא ששני ראשיהם כדין או חדין אפילו אמר אני מלחתים אין סומכין על דבריו ודאי משקר², כי שניהם כדין או חדין סימני טומאה הם³.

ויש אומרים שהדין הוא כן גם בקרבי דגים שבשניהם כדין או חדין ודאי טמאים. ועכשיו פשט המנהג בכרכי הים לקנות ביצי דגים בסתם בין שלימים בין נימוחים ואפילו מן הגוי, ובלבד שיהיו אדומים, אבל השחורים אין אוכלין אותם כלל⁴, שכן חקרו⁵ ומצאו קדמונינו שאין אחד מן הטמאים שעובריו אדומים. וכל הספיקות

² ש"ך שם כו דלא כלבוש

³ ע"י בכנפי יונה שהתפלא ע"ז דהלא עינינו רואות כמה וכמה דגים טהורים שביציהם כדים וסיים וז"ל ואין לי להבין דבריהם ואולי מה שאמרו סימנים בביצי דגים הוא בעת לדתן דאז משתנה להיות כד יחד ועכ"ז הו"ל להזכיר בזה עכ"ל.

⁴ יונה שכו' דאף אם ראשו א' כד וא' חד אם הם שחורים יש להחמיר עיין שם ועשפ"ד שם שכו' די"ל דאף מן המעיין כנפי ומהו ומוחזק בכשרות אין אוכלין השחורות משום לא פליג עיין שם וע"י בשו"ת פני משה חלק ג' סוף סי' ג' שכו' בדבר הביצים מדגים הנקרא בלשונם קאר"א האוי"ר שהם שחורים שידוע ע"פ עדות מבוררת שראו בעיניהם שהם באים מהדגה הנקרא מורינ"ה וראו שהם מטילים מבחוץ בנהר וידי"ן על שפת הנהר בחיים היותן בזה נראה להתיר אף שהם שחורים דכל מה שאסרו בשחורים הוא מפני שיש בשחורים שהם מהטמאים ויש שהם מהטהורים וכדי לצאת מידי ספק אסרו כל השחורים אמנם היכא שידוע בודאי שהם מהטהורים י"ל שאין מראה השחורה אוסרות בהם אמנם למעשה לאכילה לא מלאו לבו להתיר כיון שעל הדג מורינ"ה יש עוד פקפק אם הוא מין טהור אבל לענין סחורה יש לסמוך להתיר לסחור בהם עיין שם באריכות.

⁵ ב"י לבוש ומ"ז יב וז"ל הבי"ו ונ"ל שהקדמונים חקרו בדבר ומצאו שלא הוצרכו חכמים למומחה או שיאמר אני מלחתים אלא כדי להתיר כל מין עוברי דגים בין אדומים בין שחורים ואין הספק אלא בשחורים דאיכא מינייהו טמא אבל האדומים נתברר להם שאינו בנמצא בשום מין טמא וכדי להסתלק מן הספק חזרו ואסרו כל מין שחורים והתירו כל מין אדומים בכל ענין אפי' מיד עובר כוכבים ובלי שום בדיקה מאחר שאינו נמצא בטמא כלל ושמעתי שאע"פ שנמצא דג טמא שביציו אדומים כשמולחים אותו חוזרים לשחורות דא"א לטמא שיהא אדום אחר מליחה בשום פנים בעולם עכ"ל ובאו"ה כלל מ"ב ד"ח כתב דאין לסמוך עתה על סימני עוברי דגים לפי שא"א בקיאים בהם עתה עכ"ל ולכאורה היה נראה להשוותו עם הבי"ו ולומר דאו"ה מיירי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

והסימנים שנאמרו בגמרא לא נאמרו אלא בשחורים, משום דאיכא מינייהו טמאים ואיכא מינייהו טהורים. ויש לסמוך על כך במקום שיש מנהג קדמון כך אבל במקום שאין מנהג אין לסמוך על סי' זה⁶.

ביצי דגים שהובאו⁷ מחוץ לארץ עם תעודת כשרות מוסמכת, אך נמצאו שחורים, שזה סימן של ביצים טמאים, ואחר הבירור נודע שהיו אדומים ונצבעו ונצבעו שחור לנוי וליופי, יש להורות להתיר ביצים אלה באכילה, ואין לחוש בזה למראית העין, ומותרים ללא כל פקפוק

ב. ואלו הן סימני ביצים כל שכודרת ועגולגולת ראשה אחד כד וראשה אחד חד ... חלבון מבחוץ וחלמון מבפנים טהורה ... חלבון וחלמון מעורבין זה בזה בידוע שהיא ביצת השרץ

בשחורים אך נראה כיון דאחרון היה וביאר כל המנהגים בפירושו היה לו לבאר בהדיא חילוק זה דשחורים ואדומים וע"כ צ"ל שלא נתפשט המנהג הזה במקומו דהא המחבר כתב שאין אוכלים אותם כלל משמע אפילו נמצא ביד ישראל בוגנא דמהני ביה מטעמא שכדי להסתלק מן הספק אסרו כל מין שחורים והאוי"ה כתב שאין לסמוך על הסימנים בזמן הזה משמע דבוגנא דלא צריכים לסימנים כגון נמצא ביד ישראל ע"ד שאמרנו מותר. ש"ך שם כז

⁶ עי' פרי חדש ס"ק כ"ו מ"ש בזה והעלה דעל סי' זה של אדמימות אין לסמוך כלל כיון שלא נזכר סי' זה בש"ס ובפוסקים הראשונים עיין שם ועי' בבלי"י ס"ק מ"ו שהביאו והסכים עמו לדינא והביא דברי הד"מ ששמע שיש דג טמא שביציו אדומים מ"מ כשמולחין אותן נעשו שחורות ויש לחוש שמא כבר נמלחו וע"כ הם שחורים ויטעו שהוא מן הדג טהור השחורין ויבא לידי איסור דאורייתא ע"כ יש להחמיר עיין שם ועי' בשלחן גבוה ס"ק כ"ג שהרב' להשיב ע"ד הפר"ח בזה והעל' שהעיקר כדברי הבי"י שכן נוהגין ומנהג ישראל תורה הוא לסמוך על סי' זה עיין שם ועי' בפרי תואר סק"י מ"ש בזה וכ' דבמקומות שנתפשט המנהג כן מכבר יכולין לסמוך ע"ז ותלינן דמן הסתם בדקו הקדמונים שם באותו מקום ומצאו בבירור גמור שלא נמצא שום דג טמא שיהי' לו ביצים אדומות כלל ע"כ סמכו על סי' זה להתיר בלא בדיקה אבל במקומות שאין המנהג שם משנים קדמוניות אין לסמוך על סי' זה בשום ענין עיין שם ועי' בשפ"ד שכ' דמ"מ בישראל מומחה ומוחזק בכשרות אוכלין גם אדומין על פיו עיין שם ומבואר מדבריו דר"ל אפי' במקום שאין המנהג ידוע ועי' בחכמת אדם כלל ל"ו סעי' כ"א שכ' דבמדינותינו אין סומכין על הסימנים כלל ואין לוקחין קרבי דגים מן העכו"ם אלא מישראל שמוחזק בכשרות עיין שם וכ"כ הגאון יעב"ץ ז"ל בסידור שלו בחלק מגדל עוז דהאידנא לא סמכין אסימן קרבי דגים ועוברן דלא בקיאי בהו מיהו אם חזינן דג דמטיל ביציו בחוץ כענין שנמצא בשו"ת פני משה בודאי שהקרביים מותרים וכו' עיין שם.

⁷ יביע אומר חלק ו' חיו"ד סימן ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

חכמינו ז"ל בדקו⁸ ההבדל שיש בין ביצים טמאים לטהורים, ומצאו שסימני ביצים להכיר איזה מהם מעוף טמא או מעוף טהור הם אלו:

אם שני ראשיה כדין או חדין

או שהיה החלבון מבפנים וחלמון מבחוץ בידוע שהוא ביצת עוף טמא,

אפילו אם יאמר המוכר שהם מעוף פלוני ואנו מכירין שאותו עוף טהור אין סומכין עליו, שיש בביצה סימנים שבאו מעוף טמא, ואף אם הוא מוחזק בכשרות ואומר זה הוא העוף ואלו ביציו, אינו נאמן. וכן אם יבואו מאה עדים ויעידו שביצה זו מעוף טהור, אין לסמוך עליהם כשיש בהם הסימנים הנז'.

אבל כשראשה אחד כד ועגול וראשו השני חד ועגול וחלבון מבחוץ וחלמון מבפנים אלו הם סימני טהרה שיכולים להיות טהור.

אבל אינו סימנים מובהקים לסמוך עליהם לקנותם מגוים, מפני שיש קצת ביצת עוף טמא דומין לאלו, אלא להכי אהני סימנים שאם יש בהן כל הסימנים הללו שואלין את ישראל המוכר או אפילו הגוי ממה הם, אם אומר של עוף פלוני הם ואנו מכירין אותו העוף שהוא טהור, נאמן וקונין ממנו, דכיון שאומר של עוף פלוני הם חזקה הוא דאינו משקר, דירא שמא יביאו ביצים של אותו עוף ויראו שאינם דומין להדדי ונמצא מתבזה⁹.

במה דברים אמורים שאינו מוחזק בכשרות, אבל במוחזק בכשרות קונין ממנו אפילו בסתם. לפיכך אין לוקחין ביצים מן הגוים אלא אם כן היה מכיר אותם ויש לו בהם טביעת עין שהם ביצי עוף פלוני, ואין חוששין שמא הם ביצי טריפה או ביצי נבלה, דאזלין בתר רוב עופות שאינם לא נבלה ולא טריפה.

⁸ שו"ע ונו"כ פו א

⁹ ואף על גב דאיכא של עופות טמאים דדמי לטהורים, אין לחוש שמא מן הטמאים הנדמין הוא, דאי אפשר שלא יהא הפרש כל דהו ביניהם, ואכתי מתיירא לשקר שמא יתן הקונה דעתו עליהם להשוותן זה לזה ומינכרו. אבל אם לא אמר אלא סתם משל עוף טהור הם ואינו מוכיר אותו העוף, אין קונין ממנו דשמא משקר הוא, והכא אינו מרתת שמא יביאו של עוף טהור להשוותן, שאף על פי שיביאו לו ביצים אחרים מצי לאשתמיט ולומר לא משל עוף זה אמרתי לכם אלא משל עוף אחר שאין אתם מכירין והוא טהור. לבוש וט"ז שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

עכשיו נוהגים ליקח ביצים בסתם מכל אדם, ואפי' מנכרי, לפי שאין ביצי עוף טמא מצויים בינינו¹⁰.

גוי שהביא¹¹ ביצים ושברם לפנינו טרם שהכרנו בטביעות עין שהם ביצי עוף טהור, הביצים מותרים באכילה, שאנו הולכים אחר הרוב, ורוב הביצים הם טהורים. ויש מי שאוסר.

ג. אין מוכרין ביצת טרפה לעובד כוכבים אלא א"כ טרופה בקערה לפיכך אין לוקחין מהם ביצים טרופות בקערה

אין מוכרים¹² ביצי נבילה וטריפה לגוי ואפילו ביצה אחת¹³, שמא יחזור וימכרם לישראל, אלא כיצד יעשה יטרפה בקערה עד שיתערבו החמון והחלבון¹⁴ וימכרה לגוי.

הלכך אין לוקחים ביצים טרופות מן הגוי אפילו בזמן הזה¹⁵, אף על גב שאין ביצים טמאים מצויין בינינו, דשמא לקחן מישראל שמכרה לו משום שהם נבילה או של טריפה. אולם אם החלמון וחלבון שלמים מותר¹⁶.

במה דברים אמורים שרואין אותה טרופה בידו, שיש לחוש ודאי שישראל מכרם לו שאין דרך המוכרים למכור ביצים טרופות.

אבל מותר לקנות ממנו פת שנילוש בביצים¹⁷ במקום שנוהגין לאכול פת של גוים, כיון שאין רואין אותה טרופה בידו, ואין חוששין גם כן משום דם שרוב ביצים אין בהם דם,

¹⁰ ילקוט יוסף איסור והיתר כרך ב' עמוד רצד

¹¹ שם

¹² שו"ע ונו" יו"ד פו י

¹³ כתב המנ"י משמע דאפילו ביצה אחת אסור למכור להם מטעם זה ולא אמרינן כיון דאינו רק ביצה אחת מסתמא יאכלם העכו"ם ע"כ, ולפמ"ש לעיל בשם הפר"ח דאפילו בקמה שהתליעו אסור למכור לעכו"ם אפילו קבא קבא ה"ה נמי כאן אפילו ביצה א' אסור וכ"ש הוא.

¹⁴ הגורת שמואל וכ"כ הרשב"א בחידושי דאל"ה אלא מופרדים הם מותר לקחתם כלהלן ולא אהני מידי ודע שאף שמכיר הביצים טרופות שיש ביד הגוי שהן ממין עוף טהור, אסירי מדינא דגמרא [חולין סד, א], משום דריע חזקתיהו כיון דטרופים נינהו, ויש לחוש שמא מנבילה וטריפה הם שמכרם הישראל לגוי. פר"ח שם.

¹⁶ כתב הפר"ח פירוש טרופות היינו שהם טרופות לגמרי שהכל מעורב ביחד חלבון וחלמון אבל אם הם שבורות שחלבון וחלמון שלם זבנינו מינייהו והוכיח זה מש"ס ע"ש.

¹⁷ נראה דדווקא שנילוש בבצים, אבל כשטוחין ביצים על פניו והם בעין על הפת, אסור משום בישולי עכו"ם, כן כתוב בתורת הטאת כלל ס"ט דין ג', ומביאו בשו"ע בסיומן קי"ב סעיף ו' בהג"ה ויש אוסרים פת שבצים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שהרי אנו אוכלין ביצים מגולגלין ואין אנו חוששין משום דם, ויש אומרים דעכשיו שאין נזהרים מפת של גוים אין למכור לגוי ביצה אסורה אפילו טרופה, דחיישינן שמא יערבה עם פת וימכרנו לישראל, והכי נהוג במקום שנוהגין לעשות פת עם ביצים ונוהגין היתר בפת של גוים לקנותו¹⁸, אבל בשאר מקומות אין לחוש.

ד. שאם ריקמה ואכלה לוקה עליה משום שרץ השורץ על

הארץ

ביצת עוף טמא¹⁹ שהתחיל העוף להתרקם בה לוקין עליה משום שרץ העוף²⁰, ואף על גב שעדיין לא יצא לאויר העולם ולא השריץ על גבי קרקע שרץ מיקרי.

דף סד:

ה. לרבות אפרוחים שלא נפתחו עיניהם מדרבנן וקרא

אסמכתא בעלמא

ביצי עוף²¹ טהור שהתחיל העוף להתרקם בה²² ואכלה מכין אותו מכת מרדות, שאין איסור מן התורה אלא מדרבנן, ואף על גב דמרבנן לה מ –

מוהין על פניו משום שהם בעין ואינם במילים לגבי פת, ויש בהן משום בישולי עכו"ם, [וזכנן נוהגין, עכ"ל. בית הלל שם

¹⁸ כתב הש"ך ל ופר"ח והעיקר דאף במקום שאין נזהרים מפת של עכו"ם מותר למכור להם טרופה בקערה, ומיהו לעכו"ם נחתום דשכיח טובא שמערב עם הפת ביצים טרופות אסור דשמא ימכרנה לישראל אבל בעכו"ם שאינן נחתום לא חיישינן שיערבו עם הפת וגם ימכרנה לישראל גם רוב עיסתן אינה נילושה אלא בביצים שלמים וכן עיקר.

¹⁹ שו"ע ונו"ב פו ח

²⁰ דלא שייך שם שרץ העוף אלא בביצת עוף טמא, שמינו הוא עוף טמא וכיון שריקם הוה ליה שרץ העוף, אבל ביצת עוף טהור כיון שבמינו טהור אם ריקמה לא שייך שם שרץ העוף אלא שם שרץ השורץ על הארץ. פר"ח שם.

²¹ לבוש שם

²² לש"ך שם כג וסו ד איירי במלא הביצה כולו וניכר בו מקום התחלת האפרוח שמותר מן התורה דסמוך לרקומו הוי כעפר בעלמא שכבר נתהפך הדם ונעשה גבלא ונפסקה ממנו העוף שאין עוד דם בעוף לפניו ועוף טהור מצד עצמו מותר אלא שעדיין לא יצא לאויר העולם ואף שעדיין אין בו חיות להיות עליו שם עוף מ"מ גבלא ועפרא הוא ואינו איסור דאוריית'. ולט"ז סו א איירי שאין דם אלא רק ריקום בשר, ועיין יד יהודה סו ב ששניהם אמת לענין דינא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וְכָל הַשֶּׁרֶץ הַשֶּׁרֶץ עַל הָאָרֶץ (ויקרא יא פסוק מא) לרבות אפרוחים שלא נפתחו עיניהם, אינו אלא אסמכתא בעלמא.

ולהלן יבואר שנחלקו הפוסקים בדם ריקום הביצה אם איסורו מדרבנן או מדאורייתא.

וכבר התבאר במסכת ביצה דף ו: שאפרוח²³ כל זמן שלא יצא לאויר העולם, אסור, והרי הוא כשרץ השורץ על הארץ²⁴, ולאחר שיצא לאויר העולם²⁵, מותר מיד על ידי שחיטה, אפי' לא נתפתחו עיניו, אך משום דבר שקץ ודבר מיאוס²⁶ אין לשחטו ולאכלו עד שידלו הנוצות הגדולות שעל גופו שיש להם קנים²⁷. ואם שחטן קודם לזה אסורין מדרבנן²⁸ משום מיאוס²⁹. וי"א³⁰ שבדיעבד אם שחט מותר באכילה.

ו. גיעולי ביצים מותרות

ביצת עוף טמא³¹ וכן ביצה של נבילה ושל טריפה שנתבשלה עם אחרות, אם היא בקליפתה אינה אוסרת אפילו אם האחרים קלופים³², שהטעם היוצא ממנו דרך קליפתה אינו אלא מיא בעלמא, שאין עיקר טעמה של הביצה יכול להתמצות³³ דרך קליפתה, ויש אוסרים³⁴ אם האחרים קלופים.

²³ שו"ע ונו"כ יו"ד טו א

²⁴ ועיין שפ"ד שם ס"ק א שהוא מחלי' ראשונים אי איסורו דבר תורה או מדרבנן

²⁵ עי' תב"ש ושמ"ח שם שכו' דבעינן שיצא לאויר העולם מאליו בלי סיועת אדם אבל אם לא יצא מאליו לאויר העולם אסור מה"ת לאכלו משום נבילה ואפי' אם נראה לו שכבר הגיע זמנו לצאת וסייע ביציאתו יש לאסרו עד שיגדל אח"כ ויהי' ככל שאר עופות בני קיימא.

²⁶ נקה"ב על הט"ז ס"ק א

²⁷ שי"ך שם ס"ק ודלא כט"ז

²⁸ גם למי שסובר בל תשקצו דאורייתא זה הוי מדרבנן פמ"ג שפ"ד שם ב

²⁹ שמלה חדשה סעיף א ועיין בתבוא"ש שם ס"ק ב

³⁰ פרי תואר ס"ק א ועיין דעת ס"ק גבי חולה שאין בו סכנה שצריך לאכול אפרוחים כאלו

³¹ שו"ע ונו"כ סו ז

³² ט"ז י שם

³³ דאין כח האור שולט בתוך הביצה להוציא גוף האיסור ממנה משא"כ בכיצת האפרוח שיש שם איסור שהוא דבר ממש כל מה שיוצא ממנה אפי' דרך קליפתה אוסר האחרים. לבוש וט"ז א

³⁴ דרישה ופר"ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבל אם היא קלופה או נקובה³⁵, אפילו שהיא לבדה קלופה ונתבשלה עם האחרים שאינם קלופים³⁶, או טעמה ממש הולך ממנה ואוסר את השאר, הלכך אם אינה מכירה והיא שלימה אפילו הם אלף אינה בטילה דבריה אינה בטלה.

ואם מכירה זורק אותה, ובאחרות צריך ששים ואחד ביצים של היתר כנגדה לבטל טעמא³⁷, והוא הדין אם טרפן אלו עם אלו שצריך ששים ואחד בהיתר כנגד האיסור הנטרף בו³⁸,

אבל אם נתבשל בתבשיל אחר של היתר, אין צריך אלא ששים מן התבשיל לבטלה³⁹, וי"א⁴⁰ שגם בזה צריך ששים ואחת, אולם אם נטרפה אין צריך אלא ששים, וקליפות

³⁵ אף שבבירור כל קליפות הביצה מנוקבת, וכמ"ש הרשב"א בתשובה סי' תקי"ו וז"ל קליפות הביצה בבירור מנוקבת היא וכשארם מבשלה תוך יורה של צבעים תמצא הביצה עצמה צבועה מאותה צבע וע"כ אסרו בגמרא ביצת אפרוח שנתבשלה עם אחרות והתירו ביצה אסורה עכ"ל, מ"מ אין הנקבים מפולשים כ"כ ע"כ אינה פולטת רק זיעה בעלמא משא"כ בנקוב נקב רחב ומפולש פשיטא דהוי כקלופה ואוסרת, מנחת יעקב כלל וסי' ס"ג ס"ק ג' ע"ש, והט"ז ריש סי' צ"ה הניח הדבר זה בצ"ע.

³⁶ והטעם דכל שהביצה טמאה קלופה כח האור שולט בה שפיר בתוכה ומוציא ממנה גוף האיסור והוי בזה כמו ביצה שיש בה אפרוח או דם שאוסרת אפילו אינה קלופה, ומינה נשמע אם הביצה טמאה אינה קלופה והאחרים הם קלופין אפ"ה הם מותרים מטעם שכתבנו דאין כח האור שולט בה שפיר בתוכה להוציא ממנה גוף האיסור ולכך האחרים מותרים, ודלא כמשמע מהפרי"ח והדרישה דבזה נמי האחרים אסורים ולא כיוונו יפה וכמו שהשיג עליהם הט"ז בזה.

³⁷ ואין להקשות למאי צריכא ס"א משום דאיכא ביצים גדולים וקטנים הא הקליפות מצטרפות ואפילו קליפות האיסור, והא ודאי דהקליפות שעל ס' ביצים ממלאים מה שחסר מן הקטנים, דודאי הקליפות מצטרפין לבטל האיסור. אבל אנן הכי קאמרינן דכשתחשוב הקליפות לבטל צריך כ"כ ביצים כדי שיהא בין הכל ס"א, וע"ד משל כשיש חמשים ביצים של היתר והקליפות מחזיקים י' ביצים לא סגי בהכי, ש"ך.

³⁸ ואף על גב דבשאר אסורין אין צריך אלא ששים, הכא גבי ביצים הצריכו ששים ואחת, מפני שאין כל הביצים שוות אלא אחד גדולה ואחד קטנה ושמה האיסור הוא גדול מהאחרות לכך הצריכו אחד יותר להשלים להשוות מידתן. רמב"ו וכ"כ הלבוש אולם לדעת הרמב"ם הוא משום דביצה היא בריה הוסיפו בשיעורה להיכר ומעמו אם נטרפה אין צריך ששים ואחד.

³⁹ זהו לדעת הרמב"ן שכתב הטעם דצריך ס"א ביצים כמ"ש לעיל שאין כל הביצים שוות.

⁴⁰ הרמב"ם כתב הטעם מפני שהיא בריה בפני עצמה עשו בה היכר והוסיפו בשיעורא עכ"ל ומביאו הב"י, ולפי טעם זה אפילו אם נתבשל ביצה זה בתבשיל אחר צריך ס"א ביצים, רק במריפה היכא שנטרפה בקערה עם שאר ביצים א"צ ס"א לטעם זה דהשתא לא הוי בריה, ולטעם הפוסקים והלבוש צריך ס"א, והש"ך יד מז הוכיח בראיות ברורות שטעם הרמב"ם עיקר והעלה במסקנא וכתב לכן נראה להחמיר כשני הטעמים וכ"נ דעת מהרש"ל פג"ה סי' מ"ג להחמיר כשני הטעמים עכ"ל. ודבריו נכונים, ועיין בסי' ק"ז עוד מדינים אלו בישול ביצים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

האיסור מצטרפין עם ההיתר לבטל האיסור, וכל שכן קליפות ההיתר שמצטרפין שהרי כולם בולעים הטעם בשהו, וי"א⁴¹ שרק במקום הפסד יש לצרפם

ז. ביצים מוזרות נפש יפה תאכל

ביצים שאינם⁴² נולדים מן הזכר⁴³ אלא מדספנא מארעא אינם מגדלים אפרוחים לעולם⁴⁴, וכל דם שימצא בהן בכל מקום בביצה בין בחלמון בין בחלבון בין בקשר בין שלא על הקשר, אינו דם ריקום שהרי לא נוצר מהם אפרוח.

הלכך אפילו ישבה עליה תרנגולת כמה ימים עד שמוזרת, וגם נמצא בהם דם אפילו בקשר וחוצה לו או בחלמון, זורק את הדם משום מראית העין ואוכל את השאר מי שאין דעתו קצה בהם⁴⁵. ולאיסטנים אסורים משום שיקוין

ביצים הבאים⁴⁶ מזכר אף על גב דהן מוזרות מותרות למי שאין דעתו קצה בהם כשאין בהם דם או שהדם הוא במקום שאין אוסרו במקום שנוהגים בו היתר.

⁴¹ ברמ"א בהג"ה סי' צט פסק דוקא במקום הפסד מרובה יש לסמוך על המקילין לענין העצמות ובב"י שם כתב בשם הרא"ש בפ"ה דמסכת תרומות דיש בעצמות ליהנות יותר מבקליפתן, וכתב המנ"י וז"ל ואפשר שזה כוונת רמ"א בס"פ פ"ו שסתם לנגמרי כדעת המקילין לענין קליפין ודלא כמ"ש הש"ך ס"ק י"ז דדעת הרב דשווין הם ועיין בש"ך ריש סי' צ"ט עכ"ל.

⁴² שו"ע ונו"כ סו ז

⁴³ וכתב הפר"ח אות י"ג דהיינו שהיתה סגורה התרנגולת כלול כ"א יום ואין עמה זכר והתחילה להטיל ביצים דאל"כ כתבו חכמי הטבע אותן ביצים במעיה שבא עליה זכר אח"כ ראוי לגדל. וגם אי איכא זכר בס' בתין ולא היתה סגורה כלול. שפ"ד יד

⁴⁴ טור ור"ש והביאום הלבוש והש"ך יד

⁴⁵ וכתב בשבולי לקט בשם הגאונים דאם שהו הביצים תחת התרנגולת ג' ימים אסורים משום שיקוין עכ"ל וכתב ב"י ואין לדבר זה שורש בש"ס וגם לא ראיתי לשום פוסק שכתב כן אדרבה רש"י כתב שאע"פ שישבה עליה התרנגולת ימים רבים מותרים עכ"ל ואחריו נמשך הרב בת"ח כלל ס"ב דין ו' ולא ידעתי למה דחו דברי הגאונים בלא טעם דהא בש"ס וכל הפוסקים איתא ביצים מוזרות נפש היפה (ופרש"י ושאר מפרשים שאינו איסטנים ואין דעתו קצה בהן) תאכלם ולכך פרש"י דאפילו ישבה עליה ימים רבים מותרין אבל ודאי משום שיקוין אסורים לאיסטנים וכ"כ האו"ה כלל מ"ב דין ה' ע"ש. ש"ך טו, ובביצה מזכר לאחר ג' ימים נפסד לנגמרי ואינו ראוי לאכילה כלל, יד יהודה שם טז

⁴⁶ ש"ך שם יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

**ח. נמצא עליה קורט דם זורק את הדם ואוכל את השאר ...
והוא שנמצא על קשר ... שנמצא על חלבון שלה אבל
נמצא על חלמון שלה אפי' ביצה אסורה מאי טעמא דשדא
תכלא בכולה**

דם ביצים⁴⁷ אם ידוע שהוא מריקום האפרוח חייבין עליו, שמפני שהאפרוח נוצר ממנו הרי הוא כדם בשר גמור.

וכשהוא מריקום האפרוח כל הביצה אסורה, דשדי תיכלא בכולה כלומר נתפשט הקילקול בכולה, לפי שהאפרוח מתחיל להתרקם מכל הביצה.

אבל אם אינו ידוע שהוא⁴⁸ מריקום האפרוח אין חייבין עליו אלא שהחכמים אסרוה⁴⁹, וזורק את הדם ואוכל את השאר.

⁴⁷ שו"ע ונו"כ ס' ב

⁴⁸ בלבוש הלשון "אם ידוע שאינו מריקום האפרוח"

⁴⁹ בתוס' הקשו איך אמרינן שחייב על דם ביצים מדאמר בפרק דם שחיטה בכריתות (דף כא.) דקתני בכריתא יצא דם ביצים שאינן מין בשר יצא דם חגבים שכולו היתר. ומשמע דכי היכי דשרי דם חגבים ודגים כל זמן שישנו עליהם וניכר שהוא מהן, הוא הדין נמי דם ביצים. ותי"א. י"ל דמדרבנן החמירו בדם ביצים גזירה אטו דם עוף שהביצה בא ממנו, ומדאורייתא שרי אע"פ שהאפרוח נוצר משם דהיינו על קשר שלה, ואע"ג דהוי אפרוח לבסוף, השתא מיהא לא הוה מין בשר שאין כאן עדיין בשר כלל. ב. ועוד י"ל דדם שעל הקשר אסור מן התורה דחשיב מין בשר כיון שהאפרוח נוצר ממנו, דהא דשרי במסכת כריתות (גם זה שם) דם ביצים, היינו כשאין דם בקשר אלא במקום אחר שמאותו דם אין האפרוח נוצר, ולא חשיב מין בשר. ועיין בט"ז א כתב שההמחבא והרמ"א שכתבו שחייבין על דם ריקום הוא לתירוץ השני שיש חילוק דם שעל אבל לת"י זה במקום אחר אין בו איסור אפי' מדרבנן ומה שאסרו מדרבנן במקום אחר היינו לת"י הראשון ומשמע מטור ושי"ע דתפסו חומרא של שני התירוצים. ומהרש"ל כתב שיש להחמיר ולומר דדם ביצים דאורייתא ונפקא מיניה לענין ספק עד כאן ומ"מ יש להחמיר גם כתירוץ הראשון ולאסור מדרבנן דם בכ"מ. וכבר התבאר שלש"ך אם מלא כולו דם וניכר ריקום אינו אלא מדרבנן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

לפיכך י"א⁵⁰ שאם נמצא קורט דם בחלמון, אפילו היא בת יומא⁵¹ כל הביצה אסורה שודאי הוא מריקום, שהאפרוח מתחיל להתרקם מכל הביצה⁵², נמצא בחלבון, זורק את הדם ואוכל את השאר. וי"א⁵³ שאם נמצא על קשר החלבון וכל שכן קשר החלמון וגם מבחוץ, דהיינו שנתפשט מן הקשר, דכל הביצה אסורה, ובקשר החלמון לברו כל ביצה אסור גם אם לא נתפשט, ויש מחמירין עוד לחשוש לשתי הדעות⁵⁴ שכל שנמצא על הקשר של חלבון אפילו לא נתפשט כלל, אסור ואין היתר לביצה אלא בחלבון שלא בקשר או בקשר שלה ולא נתפשט. וי"א שאפרוח נוצר מן החלבון ולא מן החלמון ובכל משום שנמצא בחלבון אסור.

וזהו מדינא, אבל אנו נוהגין להחמיר ולאסור את הביצה בכל מקום שימצא בה דם, לחשוש לכל הדעות⁵⁵, ועוד שאין אנו בקיאים איזה מקום נקרא קשר⁵⁶.

רק בביצה מדספנא מארעא כלומר שאינה מזכר בזו שרינן הביצה וזורקין את הדם כנ"ל.

⁵⁰ כדעת הר"ף ורמב"ם דמפרשים דדוסתאי פליגי על ר' ירמיה וס"ל דבחלמון אין חילוק בין קשר או מקום אחר ואסור בכ"מ, שנחשב כריקום, ובחלבון בכ"מ דם אסור וביצה מותרת, ולדעת המחבר דבחלמון בכל מקום שנמצא דם כל הביצה אסורה, א"א לומר דחייבים עליו, זולת אם ראינו שהתחיל להתהוות צורת אפרוח, דאל"כ אינו אסור אלא מחשש ריקום. מיהו י"ל דלענין ספיקא חשבינן ליה כודאי ריקום מחמת לא פלוג. יד יהודה א. ובנמצא על החלבון בע"כ דלדעתו ידוע שאינו מרוקם אפרוח. אך לדעת רש"י דאינו אסור אלא על קשר של חלמון או בקשר חלבון ונתפשט חוץ לקשר, בזה י"ל דחייבים עליו. מיהו מהרשב"א בת"ה משמע דאף בזה אינו אלא חשש ריקום והביאו הש"ך בס"ק י'.

⁵¹ דלא פלוג רבנן. ש"ך שם ומהכל בו

⁵² ש"ך שם ה

⁵³ דעת רש"י בסוניא גזרה שמא ימצא על קשר החלמון שהוא אסור דאורייתא דמה שאמר דוסתאי על החלמון דאסור הכל פירושו בקשר החלמון ואפילו לא נתפשט חוצה לו והטעם דדוקא בקשר חלבון ולא נתפשט חוצה אוכל השאר אבל נמצא על קשר חלמון אמרינן שכבר היה על קשר חלבון. שמשם תחלת היצירה ונתפשט חוצה ובא לקשר חלמון שהוא מכוון נגדו אבל אם נמצא על החלמון שלא על הקשר ואין ניכר שנתפשט מן הקשר הביצה מותרת ורבי ירמיה ודוסתאי לא פליגי ר"י קמ"ל דבחלבון גופיה יש חילוק דאם הדם על הקשר הדם אסור והביצה מותרת ואם נתפשט חוצה אף הביצה אסורה אבל שלא על הקשר הן בחלבון הן בחלמון הביצה מותרת ודוסתאי קמ"ל דעל קשר החלמון הוה כמו נתפשט מקשר החלבון חוצה ואסור כל הביצה זהו לדעת רש"י

⁵⁴ דעת הרא"ש

⁵⁵ בש"ך כתב שהעיקר לדינא כדעת הרא"ה לאסור חלבון בכל מקום וכ"כ מהרש"ל וכ"כ בפר"ח.

⁵⁶ מאחר שיש פוסקים סוברים שמקום הקשר הוא במקום הכד ויש סוברים שהוא במקום החד א"כ אין לו היתר רק בנמצא מצדדים ואין אלו בקיאים עד היכן מקום הכד והחד לכן המנהג לאסרו בכל ענין. כ"כ בתו"ח עיין ט"ז שם וש"ך ח אולם האחרונים השיגו על זה, דודאי הכל בקיאים בזה דהא עינינו הרואות שהדם שבצדדים הוא רחוק מן הקשר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ולפיכך אם⁵⁷ טרף את הביצים בקערה ומצא דם בביצים שלנו⁵⁸ שהם ספנא מארעא זורק הדם, ואם לא מצא את הדם כשר אפילו אין ששים שלא אסרו זה הדם אלא משום מראית העין וכיון שנתערב שלא מדעת אינו אוסר תערובתו⁵⁹.

אך ביצים ששייך בהם זכר יש לחשוש שהם ממקום האוסר ולדידן אסור בכל מקום בביצה והכל אסור⁶⁰.

ט. מניין לביצת טמאה שהיא אסורה מן התורה שנאמר ואת בת היענה וכי בת יש לה ליענה אלא איזו זו ביצה טמאה

אף על פי שחלב⁶¹ בהמה טמאה וביצי עוף טמא אסורין מן התורה אין לוקין עליהם שנאמר (ויקרא יא פסוק ה דברים יד פסוק ה) מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ עַל הַבֶּשֶׂר הוּא לֹקֵחַ וְאִינוּ לֹקֵחַ עַל הַבִּיצָה וְעַל הַחֵלֶב, והרי האוכל אותן כאוכל חצי שיעור שהוא אסור מן התורה ואינו לוקה אבל מכין אותו מכת מרדות.

⁵⁷ שו"ע ונו"כ שם ד ה ופ"ת ב

⁵⁸ ונ"ל דאפי' אם הוא ספק אם מזכר אי ספנא מארעא אפשר שמותר בכה"ג ואפילו את"ל דאסור דהוי דאוריין למ"ד דם ריקום דאוריין מ"מ אם נתערב חד בחד וכ"ש בתרי בטל דהוי ס"ס גמור ולפי"ז לדידן דכל הביצים הם ספק אי ספנא מארעא מותרים בתערובות עכ"פ מיהו י"ל דספנא מארעא לא שכיח כולי האי שיהיה בו דם כמו ביצי זכר והוי איסורא שכיח טפי ולא הוי ס"ס גמור צ"ע עכ"ד תפל"מ בפ"ת שם.

⁵⁹ ומשמע דאם ערבנו מדעת אסור וכ"כ העט"ז והיינו לדידיה או למי שנתבטל בשבילו משום קנסא. ט"ז שם יא

⁶⁰ בשו"ע ונו"כ שם חילקו היכן מצא ועוד פרטים אך אינו מצוי ביננו ולכן לא הארכתי.

⁶¹ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ג הלכה ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

